

potrebno. Črnovojniške zavezanice drugega poziva se bo upoklicalo v ta namen le v posebno izjemnih slučajih, na fronto pa le tedaj, če bi prvi poziv več ne zadostoval. Istotako se bo prizadevalo, poslati isletne črnovojneke le tedaj na fronto, če bi se nahajali že vsi ostali letniki prvega poziva na fronti.

Prebiranje mlajšega črnovojniškega letnika (18 let starih) se bo vršilo po mešanih komisijah (poleg vojaških se pritegnejo h komisiji tudi civilni zdravniki), da se na ta način določi, ali je črnovojenik res telesno sposoben za vojaško službo. Po izdanih predpisih se bo odslej črnovojniška dolžnost lahko skrajšala za tri leta, da se tako ozira na posebnega uvaževanja vredne slučaje. Črnovojniška dolžnost bo v nekaterih slučajih prenehala tisto leto, v katerem je črnovojenik dokončal 47. leto. Te ugodnosti bodo deležne pred vsem osebe, ki so pred časom, ko je stopil v veljavo ta novi vojni zakon, vstopile kot prostovoljci v armado in se jim je že pri vstopu v vojaško službo zagotovila skrajšana črnovojniška dolžnost.

Končno se še omenja, da se starejše letnike (42—50 let stare), ki so po razširjenju črnovojniške dolžnosti pritegnjeni k armadi, v bližnjem času ne bo vpoklicalo, ker država sedaj, ko se bodo v vojaško službovanje po zopetnih naborih pritegnili črnovojniki letnikov 1878—1894, razpolaga za sedaj z dovolj močnimi rezervami.

Z ozirom na upliv, ki ga ima vpoklic drugega črnovojniškega poziva (43—50 let stari) na narodno gospodarstvo, bo vojaška uprava skušala one delavske moči, katere so pri poljedelstvu, obrtu, trgovini, industriji in rudarstvu neobhodno potrebne, oprostiti vojaške službe. Upoštevalo se bo posebno tiste prošnje, ki se nanašajo na osebe, katere so za vzdrževanje gospodarstva in izvrševanje posameznih obratov neobhodno potrebne.

Ta določila so se uradno objavila dne 4. maja.

Črnovojniki, stari 37 do 42 let, vpoklicani.

Dne 6. maja je bilo prebiranje črnovojnikov letnikov 1873 do 1877 končano. Moštvo, ki je bilo pri naborih potrjeno, se bo vpoklicalo v vojaško službo v najkrajšem času. Črnovojniki, ki imajo ali v Avstriji ali na Ogrskem domovinsko pravico, ali pa če so bili v Avstriji ali na Ogrskem pri naboru, ako že niso vpoklicani pod orožje, ali ki z ozirom na javno službo ali javno korist niso bili od vojaške službe oproščeni, se morajo dne 15. maja 1915 oglasiti pri dotičnem vojaškem nadomestnem poveljstvu ali pri c. kr. deželnoobrambovskem okrajnem poveljstvu, ki je označeno na črnovojniški izkaznici. Ogrski državljani, ki so bili v Avstriji pri naboru, bodo vpoklicani s posebnimi pozivnicami. Kakor se uradno poroča, se namerava pri enem delu nadomestnih vojaških (črnovojniških) oddelkov, z ozirom na odvisno število črnovojnikov dotičnega oddelka, del vpoklicanih za kratek čas zopet odposlati na dopust. V tem oziru se bo v prvi vrsti oziralo na starejše letnike s posebnim ozirom na posebne vpoštevanja vredne o. kolščine, n. pr. če se črnovojenik neobhodno potrebuje pri obdelovanju polja. V tem slučaju se lahko tudi mlajši letniki upoštevajo. — Črnovojniki letnikov 1873 do 1877, ki so bili naknadno pri prebiranju, morajo iti 24 ur po naboru pod orožje. Oni črnovojniki pa, ki so bili radi boleznih začasno oproščeni vojne službe, se morajo oglasiti pri svojem vojaškem poveljstvu in sicer v času, kakor ga določa njegova črnovojniška izkaznica. Vpoklicanim črnovojnikom se priporoča, da prinesejo seboj dvojce močnih čevljev, žlico, nož in vilice ter posodo za jedila, priprave za snaženje obleke in obnove. Za te reči dobijo vojaki posebno odškodnino. Obenem si naj vpoklicanci vzamejo seboj tudi živeža za tri dni. Črnovojniška izkaznica daje pravico za prosto vožnjo po železnici. Vpoklicane mora dati svojo izkaznico pri železniški blagajni potrditi.

Slike iz vojne.

Habsburška Avstrija naj živi!

Topničar Leopold Slapnik, doma iz Vranskega, nam piše iz bolnišnice v Košicah dne 24. aprila:

Korajžo imajo naši spodnještajerski fantje in možje! Koliko smo prestali in koliko naših bratov že spava po krvavih bojih, to ve samo Bog. Največ žrtve so dali na oltar domovine pešpolki štev. 87, 47, 17 in 7 ter domobranski pešpolk štev. 26, kakor tudi dragonski polk štev. 5 ter naši topničarski polki, v katerih smo Slovenci in Hrvati. Dali smo za domovino in za našega cesarja Franca Jožefa I. svojo kri in svojo življenje. Tudi jaz sem bil 209 dni brez kake strehe na bojišču. Bog daj, da bi se še jaz kedaj vrnil v svojo slovensko domovino, v mojo ljubo vransko faro! Do dne 10. aprila sem bil nepoškodovan in sem pobijal Ruse, da je bilo veselje. Pa je prišla ruska kukavica in je zakukala ter me je pčila v desno roko in levo nogo. Potem sem pa moral vzeti slovo od svojih tovarišev. Težko sem se ločil od njih, a kot ranjenec mi ni bilo mogoče ostati na fronti. Bog daj, da bi bil kmalu zdrav in da bi se lahko šel zopet nazaj nad Ruse k svojim tovarišem. Bog jim daj doseči zmago! Slovenci ne odnehajmo prej, dokler ne porazimo Ruse in vse druge naše sovražnike! Habsburška Avstrija naj živi! Vsem bralcem „Slov. Gospodarja“ iskrene pozdrave! Leopold Slapnik.

Slovenci se vrnemo zmagoviti!

Topničar Alojz Hodnik piše iz Karpatov svoji sestri v Smartnu pri Slovenjgradu:

Blaga mi sestra! Žalost, otožnost pri men' je doma, pa tudi veselje se včasih zamenja. Veselja je malo, ker preveč je skrbi, po domu, po domu mi srce želi. Tja, kjer živite v miru, brez skrbi, rad, o rad bi prišel vsaj za par dni. O ljuba ti hiša domača, kje si ti zdaj, kako daleč jaz od tebe oddaljen

sem zdaj! Ali, draga mi sestra in starši, bratci Vi! Povejte, povejte, kako se Vam kaj godi! Nadalje radovedno je moje srce, kako kaj mojim prijateljem in znancom kaj gre? Naznanim Vam to, da zima sedaj že preneha, ali vojska naša v Karpatih vedno bolj napreduje. Na tisoče sovražnikov kroga naša pomori, da že prostor zanje več ni (da bi vsak sam za se ležal). Res čudo božje je, da tako malokateri od Avstrijev umrje od krogel ruske. Bog in Marija, bodita z nami še znanprej, premagali bomo sovražnika moč in prišli bomo Slovenci zmagoviti in zdravi, k Vam, ljubi domači, drugoč. Z Bogom! Ostani mi zdrava!

Potrdilo velikonočne spovedi poslal domov.

Vrli fant France Nerat, doma od Sv. Frančiška pri Gornjemgradu, ki služi pri pionirjih, piše dne 31. marca s severnega bojišča:

„Dragi starši! V začetku svojega slabega pisanja Vas vse skupaj lepo pozdravim. Ne bodite žalostni, če je Valentin moral iti k vojakom. Če Vas kateri vpraša, ali se Vam sinova smilita, odgovorite mu, kot je enkrat napravila Spartanka, ko ji je sin iz vojske domov pobegnil, izdrla mu je ostri meč in ga je usmrtila.

Včasih je tukaj res slabo, a ko pridemo pa, v kakšno vas ali kam si že bode, prepevamo slovenske pesmi, da se kar razlega po Karpatih. Sedaj imamo bolj slabo stanovanje, ker smo pod milim nebom. Zima še tukaj ni pojenjala, veter in sneg imamo dan za dnevom. Kakor sem zvedel, je Janezov iz Okonine mrtel. Pošiljam Vam podobico od svoje velikonočne spovedi. Vsi pionirji smo jih dobili od vojaškega, kurata Goleca. Shranite to potrdilo moje velikonočne spovedi na bojišču tako, da se ne bo zgubilo. Če bo mene zadela sovražna krogla, boste imeli ta spomin še 20—50 let. Rekli boste lahko: Tukaj imamo spomin od svojega sina, ki je dal svoje življenje za domovino. Če pa mi ljubi Bog da zdravje, pa ne bodem imel lepšega spomina z bojišča kot to podobico. Hvala Bogu, da mi je dal srečo, da sem lahko v sedanjem času opravil sveto spoved. Redkokedaj se le prigodi, da bi vojaki na bojišču lahko opravili velikonočno dolžnost. Nam slovenskim vojakom je bilo to v izredno veselje: gotovo pa tudi Vas to veseli. Med nami so bili tudi taki, ki že po deset let in še več niso bili pri spovedi. Sedaj pa se je vsak spomnil na Boga in je rad pristopil k mizi Gospodovi. Za našega vojnega kurata je to bila velika radost. Star slovenski pregovor pravi: „Kdor moliti prav ne zna, naj na morje al' na vojsko se poda!“ Mnogi tedaj, ko ne sliši krogel po zraku frčati, pravi da ni Boga, moj bog je samo kruh in če imam dovolj denarja. A ko začnejo krogel iz sovražnih pušk frčati proti nam, kakor sršeni in mušice, takrat se še tak brezverec le spomni Boga in pogleda proseč v nebo, kakor bi hotel v silobranu reči: Bog, Ti me varuj in mi pomagaj, jaz zaupam v Tebe, pripelji me srečno domov, postal bom zopet veren mož. Vojska uči ljudi moliti, vojska je v marsikaterem zakrknjenem brezvercu že vzbudila živo vero v Boga. Sila kola lomi!

Pozdravlja Vas Vaš zvesti sin

France.

Slovenski vojak naredi vse.

Tako misli mladenič Jurij Orož-Miheljakov, ki je v Zreču pri Konjicah poslal pismo sledeče zanimive vsebine:

Zborow, dne 24. jan. 1915.

Draga mi sestra! Danes je prva nedelja, kar sem se podal na bojno polje, kjer hodim pred sovražnikom in me vsaki dan neprenehoma sovražne krogel pozdravljajo, danes torej po šestih mescih sem dočkal prvo srečno nedeljo, da sem imel priložnost, tudi cerkev obiskati in precej oddaljen od sovražnika, v miru se odpočiti. In ta trenotek porabim, da popišem malo moje dogodke. Mene so prve ruske krogel pozdravile dne 8. oktobra pri Ropi. Od tukaj smo podili sovražnika proti Przemyslu. Na levi strani od Przemysla je vas Košice. Tam sem bil s strojno puško (vojaki pravijo: mašinengewehr) v ognjeni črti. Da povem: Stotine Rusov je našlo smrt tamkaj. Mi smo bili tudi dobro pozdravljeni od ruske artilerije. Vendar je v noči od 10. na 11. oktobra sovražnik naenkrat zbežal in mi smo šli za njim do mesta Radimno, ki leži ob reki San. Tam je Rus preskočil vodo. Mi smo bili od 11. kora oddeljeni ter smo se podali skozi Przemysl proti Novemu Mestu, nemško: Neustadt. Tam sem doživel velik boj. Skoro tri tedne sem bival v zakupu, na enem torišču, da nismo in ne Rusi za ped se premaknili. Tu so topovi gromeli od jutra do večera. Na obeh straneh jih je mnogo zgubilo svoje življenje. Tam sem zadnjič govoril z Rajzmanovim Hanzekom. Od tam ga nisem več videl. Tudi Koskarjev Pepek, mislim, je bil tam ranjen. Odtod sem dne 5. novembra odmarširal proti Karpatom, in sem ob času večjega mraza bil pri Jaslsku celi mesec v ognju. Tu je bil Ribičev Pepek ranjen. Od tukaj sem šel na Ogrsko v Trg (Kurima). Tam se je nam posrečilo po stitridnem hudem boju Ruse pograti v beg, v Galicijo, skozi mesto Jaslow. Tam je bil krvav boj. Vendar je sovražnik zbežal v smeri proti Krakovu. Od tam je sovražnik dobil novo po-

moč, a mi smo se začeli umikati. In ravno božično praznike smo imeli prav žalostne. Sv. večer bili smo pri Jaroslavu. Preskrbelo se nam je veselje. Zvečer smo namreč dobili kruha in pisma od pošte smo sprejeli. Na Božič sem celi dan kopal kritja ali kakor tu pravimo: dekunge. Na sv. Stefana dan bival sem v nekem hribu. Ker je bil prav mrzel veter ter pometal z dežjem in snegom, sem večkrat mislil na tople hiše in domači kraj. V nedeljo je celi dan snežilo in deževalo, oglašal se mi je tudi prazni želodec, ki je že onemogel, a tudi mrz in zimski veter je bil oster. Tukaj pri vasi Rihval pri Gorlicah se je vršil krvav boj z Rusi in je na starega leta dan Pecov v Bezovji, ki se Vovod, piše, našel svojo smrt. Jaz sem živel v vojni črti do 15. januarja, sledečega dne je prišel ukaz, da smo se podali k divizijam. Sedaj sem od 19. januarja v korni rezervi na Ogrskem, blizu Bartla. Sedaj smo se znašli: Borlačkov Karol, Skakle, Pekosak Matija, Jurač, Godna od Sv. Kunigunde, Pak z Oplotnice, Fajmoštrov Lojze z Blata. Vse vkup lepo pozdravijo, in tudi jaz. Več ne smem pisati, Danes smo bili v cerkvi in sem tudi Boga prosil, da bi me obvaroval še znanprej zdravega. Ko bi jaz mogel popisati, kaj je vojna! Ti jočeš, da se v solzah topiš, pa vendar slovenski vojak vse naredi! Jurček.

Karpati, dne 28. marca 1915.

Draga sestra! Tvoje pismo sprejel. Bog usliši Tvoje prošnje in Bog nam daj ljubi mir! Meni ne gre tako slabo, akoravno morem velike težave prenašati. Imam se za potrebo jesti in piti. Za to je sedaj mnogo bolje, kakor od kraja. Vendar željno pričakujem dneva in ure, ko bo prišla vesela novica in bo potolažila vsa srca ter bo zasijalo solnce miru. Mogoče še bodem tako srečen, da doživim veselega časa. Vem, da se imam ljubemu Bogu zahvaliti za veliko dobroto, katero mi je dosedaj dal in me zdravega ohranil. Z božjo pomočjo gre vse. Ako me pa zadene nesreča in ostapem na tem krvavem polju, imam pa veliko bratov in sester na drugem svetu, kjer se vidimo in snidemo. Tam v domovini ne bo več vojske in sovražstva. Tam bomo imeli mir. Tudi se ni treba bati smrti. Enkrat moram končati svoje življenje, danes ali jutri. Prišel bi še rad k Vam in razložil tam svoje življenje. Ali kaj, ako ne bo mogoče. Le še enkrat bi rad videl zelene planine in ravno polje in drago mi hišico, kjer je moja zibka tekla. Oh daleč, daleč si dom Ti moj! Bom li še te videl, ali nikoli. Je srečen vsak človek, ki biva doma; oh, jaz se bojujem noč in dan za nje. Tisti, ki je bil mene piknil, je bil dne 22. sušca ujet in Klinčarjev tudi. Za Gačnikovega ne vem in Dobnika v Brezju. Mi smo potem napadli Ruse, smo jih čez 500 ujeli, pa naših nismo več nazaj dobili. Ko to pismo pišem, se nahajam v gošči in čakam na sovražnika. Kako bo to klane izpadlo, ne vem. Vam želim vsem skupaj vesele velikonočne praznike, da bi jih zdravi in veseli obhajali. To sprejmi od brata Jurčka.

Kdo nam daje moč?

Ivan Slana od 87. pešpolka, doma od Sv. Jurja ob Ščavnici, nam piše s Karpatov dne 17. aprila:

Sprejmite mnogo tisoč pozdravov od vseh Slovencev, kar nas je tukaj. Naznanim Vam, da smo zelo veseli Vašega lista, ki nas kot stari znanec vsak teden obišče. Mislim sem že večkrat, kaj daje našim slovenskim vojakom pogum, da se kot levi zakadijo v sovražnika, da jih ni mogoče držati nazaj. Bilo je neke dan marca okrog 2. ure ponoči. Na našem levem krilu so prasketale puške in gromeli topovi, da je bilo groza. V tej uri sem slišal iz naših rogov polglasno moliti sv. rožni venec. Molitev je tisto sredstvo, s katerim si pridobiva slovenski vojak moč, da more vstrajati in junaško braniti svojo domovino.

Dragi bralci „Slov. Gospodarja“! Ko boste čitali to pismo, boste že v lepem mesecu Marijinem, v krasnem maju. Ceravno bo zaradi prevelikega dela težko, se Vam udeležiti šmarnic, vendar si prizadevajte, da boste kolikor mogoče častili Marijo. Kajti ona nam najlažje izprosi skorajšnji srečni konec vojne. Pozdrav! Ivan Slana.

Iz vojaške bolnišnice v Parizu.

Prinesli so v bolnišnico črnega francoskega vojaka. Razne dame francoskega Rudečega križa so se brigale zanj v obilni meri in mu donasale vse polno darov. Plemenitaške so kar tekmovalle med seboj, katera bolj obdari črnega vojaka. Nekoč, ko je bila njegova postelj zopet obložena z jedili, so opazile, kako je črnc nezadovoljen. Ena teh plemenitaškinj je skočila hitro v avtomobil in mu prinesla posebno darilo. Ali zamorec se ni bil zadovoljen. Poslale so po tolažila in po tem so izvedele, da bi črni vojak rad imel — kosček kruha.

Prinesli so v bolnišnico vojaka vsega umazanega in smrad se je širil od njega. Visoke gospe Rudečega križa so se branile sleči ga in umiti. Morala je priti prava usmiljenka, ki je ubogega vojaka slekla, umila zmučenega in silno trpečega, mu zavezala rano in ga spravila v posteljo. Kdo je? so vpraševale visoke dame in izvedele so, da je ta vojak iz stare jako čislane rodbine. Na to pa vse k njemu. Vojak pa reče: Hvala lepa! Prosim naj mi streže ona, ki je mi bila prva pomočnica. Umele so ta nauk in odšle od njegove postelje.

O miru.

Iz Budimpešte se poroča: Bivši zunanji minister grof Berchtold biva zdaj na južnem Ogrskem, kjer vodi gospodarstvo svojih posestev. Nedavno je obiskal ranjence v Lipi. Svojemu spremljevalcu, ki je grofa Berchtolda vprašal, koliko časa da bo še trajala vojska, je odgovoril, da kakor on sodi, ni več daleč do miru.

Kaj je z Italijo?

Vsak dan se nam poroča iz Rima, da se italijanski ministri posvetujejo sedaj s poslaniki Avstrije in Nemčije, sedaj zopet s poslaniki Anglije, Rusije in Francije. To je znamenje, da se Italija še ni na nobeno stran odločila. O predmetu posvetovanja ne sme mo nič pisati, toda za kaj se v glavnem gre, to je našim čitateljem dovolj znano.

Boj za Carigrad in Dardanele.

Do 150.000 mož so baše Angleži in Francozi poslali proti Turkom, da s suhega napadejo Dardanele in si tako skušajo izsiliti dohod vojnih ladij pred Carigrad. Angleži so se izkrcali na polotoku Galipoli, Francozi pa napadajo s svojimi četami utrdbe na azijski strani Dardanel, Turška poročila pravijo, da so bili dosedaj vsi sovražni napadi srečno in pod velikimi sovražnimi izgubami odbiti. Angleži in Francozi pa zopet poročajo, da se jim je posrečilo na Galipolu in na azijski strani na šestih krajih se krepko utaboriti. Gotovo je, da se je Angležem pri pri Bulairju, kjer je najbližja pot po suhem do Dardanel, posrečilo zavzeti nekaj zelo važnih postojank, a da so bili na južni strani Bulairja močno tepeni. Turki so potopili dva angleška torpedna čolna in poškodovali dve veliki sovražni ladji. — Ob Bosporu so se pešavite dne 2. maja ruske boje ladje. Oddale so samo nekaj streliv na turške utrdbe in so nato odplule proti severu.

Kako se je potopil „Leon Gambetta“.

V zadnjem „Slov. Gospodaru“ smo med zadnjimi poročili opisali, kako je avstrijski podmorski čoln „St. V.“ v torek, dne 27. aprila po noči potopil veliki francosko vojno ladjo „Leon Gambetta“. Listi prinašajo sedaj podrobnosti o potopu ladje.

„Leon Gambetta“ je plul iz Adrije s petarimi drugimi vojnimi ladjami proti ohrantski morski ožini (med Italijo in Albanijo). Poveljnik francoske ladje je bil poučen, da zasleduje avstrijski podmorski čoln njegovo ladjo. A Francoz se je preveč zanašal na moč ladje in se mu je zdelo, da premalenkostno, misliti na to, da bi si Avstriji upali napast močno francosko križarko. „Leon Gambetta“ je bil že ob izbruhu vojske v Adriji in je dobil dopust, da se mostvo na otoku Malta nekoliko odpočije. Francoz se bil tako lahko misliti, da niso odredili niti najpotrebnejših varnostnih odredb.

Podmorski čoln je napadel „Leon Gambetta“ po polnoči, ko so se straže že menjale. Dva tretji in nožadke, ki je štela 725 mož, sta se podali k počitku. Tudi velik del službovčnega mostva je počival, celo častnik, ki je vodil službo, je zaspal. Ta izvanredna lahkomišelnost je bila za ladjo usodopolna. „Leon Gambetta“ je bil le slabo razsvetljen. Samo na prtljnjem jamboru je gorela trobarvna svetilka, dočim ni svetila na krovu nobena luč.

Ker je torpedni naboj našega čolna zadal francosko ladjo, ni na „Gambetta“ še nihče mislil, da je ladja izgubljena. Admiral Senes, ki se je tudi nahajal na ladji, je hotel mostvo prisilit, da bi bilo mirno. Poveljnik ladje, kapitan Deperiere je mislil, da je bila ladja zadeta od torpednega strela in da se bo treba pripraviti na pomorski boj. Neopretno je kričal: „Naprej, mornarji Francie!“ Izdal je povelje, da se naj tonove takoj pripravijo za boj.

Na ladji se nastala grozna zmešnjava: strelali so se polastili mostva. Mornarji, ki niso mogli takoj iz svojih sob in oči, kateri so bili vsled razpoka poškodovani, so grozno kričali in klicali na pomoč. Mostvo in častniki so bili le za s'lo obledeli. Na ladji je bila popolna tema. Zaman je mostvo skušalo prižgati svetilke, električni tok ni več deloval, ker so bili strelci vsled torpednega strela uničeni. V grozni temi so ljudje hodili po ludeh. Ladja se je že po prvem strelu močno nagnila na levo stran in ko je prvemu torpedu nemo naboj sledil še drugi, se je ladja nagnila na zadnjem koncu globoko pod vodo. Grozen nok je zadnel po morju. Drugi torpedi so vtregali v ladjo veličansko luknjo, v katero je voda udrla z ogromno silo. Več sto mornarjev ni moglo iz središnjih prostorov vztrajati na krov. Jasno je bilo, da je ladja izgubljena. Mornarji, ki niso mogli priti v kake rešilni čoln, so stali čili polnagi v mrzlo morje, ki pa je bilo zelo mirno. Poveljnik Deperiere, ki je bil v polni uniformi, se ni dal spraviti v rešilni čoln, čeravno ga je močeno stilo sebi. S poveljniškega stolca je klical mornarje: „Mislite najprej na se! Umriem s svojo ladjo! Živela Francija!“ Ko se je ladja že potapljala, kar se je zgodilo 7 minut po drugem torpednem strelnu, si je poveljnik nogeal kroglo v glavo; tudi službovčnik se je ustrelil.

Italijanski torpedni lovci so po nesreči zgodaj v jutru potopili 58 mrtvih mornarjev, rešili pa so 130 mož. Mrtve so pokopali v italijanskem mestu Castri-guano. Italijansko prebivalstvo je raket nesrečnih žrtev, med katerimi se je nahajal tudi admiral Senes in večje število častnikov, okinčalo s cveticami in vencii. Pogreba se je udeležilo veliko število ljudstva, častni kov in mornarjev.

Uradno se je dognalo, da je avstrijski podmorski čoln „St. V.“ junaško napadel sovražno ladjo popolnoma sam brez spremstva kake druge ladje. Ves svet in celo naši sovražniki se čudijo drznemu činu avstrijskih mornarjev. Hvalili smo lahko poslopi, da navdaja naše branitelje v Adriji res pravi Tegetthoffov duh. Slovenci pa se posebno veselimo hrabrega čina, ko vemo, da so avstrijski mornarji skoro sami Hrvati in Slovenci.

Podmorski boji med Nemci in Angleži.

V zadnjih 14 dneh so nemški podmorski čolni potopili 21 angleških in 5 francoskih trgovskih parnikov. Črna sta tudi dva angleška torpedna rušilca. V Severnem morju so Nemci dne 2. maja potopili angleški ribiški parnik „Kolumbija“ s 70 možmi. Divizija angleških torpedovk je zasledovala nato nemška podmorska čolna. Po enournem begu sta bila oba zadeta od angleških krogel in sta se potopila. — Opazuje se tudi živahno gibanje med ruskimi in nemškimi vojnimi ladjami v Izohodnem morju.

Avstrijsko-rusko bojišče. Zmaga v zahodni Galiciji.

Nenad o je prišla z bojišča vesela novica, ki je razplnila celo Avstrijo z nepopisnim navdušenjem. V zahodni Galiciji se razja je posrečilo v nedeljo dne 2. maja celo rusko bojno črto od Karpatov do izliva Dunajca v Vislo potisniti nazaj ter zajeti velikanski, še ne pregledni vojni plen. Tozadevno avstrijsko uradno poročilo se glasi:

„Združene avstrijsko-ogrške in nemške sile so dne 2. maja napadle sovražnika na njegovih že mesec pripravljanih in zasledenih postojankah v zahodni Galiciji in so ga na celotni črti Małst w—Gorlice—Grannik in severno od tod vrgle nazaj, mu zadale težke izgube, njele na 8000 Rusov in zaplenile topove in stroje puške v desetih se ne dognanem številu. Istočasno so izsilile naše čete prehod čez s'oln Dunajec.“

Nemško uradno poročilo pa je naznačilo sijajno zmago s temle besedami:

„V navzočnosti vrhovnega poveljnika maršala nadvojvode Friderika in pod vodstvom generalnega polkovnika pl. Mačete so se zvezne čete dne 2. maja po ljutih bojih celo rusko bojno črto v zahodni Galiciji od blizu ovrške meje do izliva Dunajca v Vislo na več točkah prodrle in povsod utisnile. Tisti deli sovražnika, ki so mogli niti, se razpustili v mirniški proti izhodu, ostro zasledovani po zvezih četah. Plen zmage se še niti približno ne da pregledati.“

Kakor Hisk se je razširila govorica po celi Avstriji in Nemčiji ter izzvala povsod velikansko veselje. Na naši strani je konec umikanja pred rusko premočjo. Sedaj vihrajo naše zastave zmagovito naprej. Hvaležno in ponosno se ob tej priliki oziramo posebno na naše hrabre vojake, ki so vzdržali sovražni naval, in sedaj z novim pogumom prodirajo in zmagujejo.

Nad 30 000 Rusov ujetih.

Novo se uradno avstrijsko poročilo pravi, da je naraslo število ujetih Rusov v zahodni Galiciji že nad 30.000 mož. Toda vsako uro se prihajajo novi ujetiki, ki se jih ne more večkrat prešteti. V zavzetih ruskih postojankah so zajeli naši vojskeledevo množino bojnega gradiva, med njim 22 topov in 64 strojev pušk. To je ves plen še ni pregledan.

Prebita bojna črta

Prebita bojna črta v zahodni Galiciji med Malastava do Grannika 32 km, od tu do Dunajca 50 km, skupno tedaj okoli 80 km. Iz poročila, da je bil pri odločilni bitki razvoč nadvojvoda Friderik, sledimo, da je bilo na avstrijski strani udarženih zelo veliko čet. Da so na sovražovalce tudi naše nemške čete, so vidni iz tega, ker je poveljeval general Mackensen.

Nad 400 topov je gronelo.

Naskok na rusko bojno črto v zahodni Galiciji je pripravila naša artilerija. Nad 400 topov, naših in nemških, je začelo bljuvati granate na sovražnika. Utis je bil, kakor pripovedujejo ruski ujetniki, tako strašen, da so nekateri trenotno zblazneli. Pri Gorli-

cah so se užgala petrolejska skladišča, cela okolica je bila naenkrat kakor goreče morje. Zdelo se je, da bljuvajo hribi ogenj. Zemlja se je tresla, po zraku je sikalo železo, kakor da bi se pekel odprl in bi se zagnala v boj zemlja in zrak. Prva lavorikova veja za zmago dne 2. maja pristojna artileriji, ki je s svojim groznim izpadom naši in nemški infanteriji pripravila pot do ruskih postojank. Zgodilo se je, kar se je zdelo nemogoče, neverjetno dobro zavarovane ruske postojanke so se morale udati.

Podrobnosti o naskoku.

Naš izpad ob bojni črti v zahodni Galiciji je sovražnika očividno iznenadil. Njegovi letalci so se zadnji teden mesca aprila brigali bolj za karpatsko nego za zahodno-gališko fronto. In tako je prišel veliki dan za Ruse popolnoma neopazeno. V soboto dne 1. maja je naša artilerija streljala le toliko, da si določi črto. Drugi dan se je začela z jutranjo zarjo istina. Z nenavadno točnostjo so granate padale na določene točke. Kakor da bi se zemlja raztopila, so se vzdigovali kvšku proti nebu debeli stebri rujavega zemeljskega prahu. In če je top začel za nekoliko časa bljuvati na drugo točko, potem se je iz zrakoplovov opazilo na prejšnji točki veliko razdejanje, zro-vane zemetijske plasti, podrti in potrti drevesa, razrušeni jarki, popolna zmešnjava, kakor v ravnokar razdrtem mravljišču. Ruska artilerija je hrabro odgovarjala, toda bila je preslaba. Takoj v pričetku so je pri nas pokazala taka premoč, da smo kmalu spoznali, na kateri strani bo zmaga. Ruski artilerijski odpor se je v našem ognju zaustil. In potem so se začele v dolinicah, ob gozdnih robovih in za hribi zbirati naše infanterijske množice. Za kanoni je prišel bajonet na vrsto. Rusi so se tudi bajonetnemu naskoku ustavljali pogumno, čeprav jim je že artilerijsko obstreljevanje zadalo strašne izgube. Ko so morali zapustiti prvo in drugo črto, ustavljali in branili so se še v tretji in četrti. Toda, kakor velikanski val je prodiral naš naskok in pljuskal ob sovražne vrste. Naše čete so nastopale s pogumom in silovitostjo, da se jim je moralo vse udajati. Proti 11. uri predpoldan dne 2. maja se je že lahko sodilo, da nam je zmaga gotova. Ruske čete so se začele drobiti, zapuščati tudi zadnje utrjene postojanke, na mnogih točkah je utihnila njih artilerija. Na to so se začele razmikati tudi one čete, ki so nam stale najbližje, in se srušale v beg. Mi za njimi. Zmaga je bila, doljena.

Borba v zahodni Galiciji še traja.

Bitka v zahodni Galiciji se še nadaljuje. Toda ta bitka se ne vrši več iz strelskih jarkov, temveč na prostem bojnem polju. Naše čete prodirajo z obudovanja vredno prozornostjo. Znatno ruske čete prihajajo od vseh vetrov na pomoč. Odločilnega pomena bo, kako bo izpadla borba naših čet južno od Gorlice. Ako se nam to posreči, da prodremo proti izhodu, potem se ruska bojna črta v Dukelski kotlini ne more več držati.

Ni izključeno, da se bo sedaj začela borba tudi ob karpatski bojni črti.

Boj se nadaljuje.

O bitki ob reki Dunajec se poroča: Boji se niso končali, ker se Rusi v novih, poprej skrbno pripravili in postojankah krčevito branijo. Toda prodiranje naših čet, zlasti na obeh krilih, se vrši neprestano in se je polastilo tudi karpatske bojne črte. Načrt za bitko je izdelal načelnik avstrijskega generalnega štaba, baron Heccendorff, zmago je pa izvojeval general pl. Mackensen.

Nadvojvoda Jožef Ferdinand zmagovalec ob Dunajcu.

Delavnost in čisti težke in lahke artilerije v zahodni-galiških bojih, ko se je prebila ruska bojna črta, to najbrž še dolga leta kot vzvišen vzgled vrlin naše artilerije. Ti čini bodo služili vojaškim strokovnjakom kot predmet za posebne vojaške študije. Tako tesno sklenjeno in na široko razvrščeno se še menda ni nobena sovražna fronta na sedanjih bojiščih prebila, še manj pa v kaki prejšnji vojski. Temu primerno so tudi ruske izgube izredno velike in so celo daleč se neopredelne. Vzel, ki jo je naša armada napravila v sovražnikovo črto pri Gorlicah, že kaže svoj močiv tudi na sosedno fronto, ki se začinja vsled pritiska naše armade močno krhati. Del naše karpatske armade že koraka naprej. Med tem, ko se na južnem krilu zahodno-gališkega bojišča borijo predvsem nemške čete združene z avstrijskim oddelki, je sredi čez reko Dunajec na desni in levi strani mesta Tarnov izvršila armada nadvojvode Jožefa Ferdinanda sama. Rusi že izrazno kažejo Tarrov. Naše čete (levo krilo) so prekorale Dunajec pri mestecu Ostšno.

Da se je zakril naert gibanja naših čet v zahodni Galiciji, so se naši na Rusko-Poljskem zadnje

dni zelo živahno gibal. Istotako so se avstrijske in nemške čete ob celi karpatski črti z močnim sunkom naval le na ruske postojanke in so tako preprečile, da Rusi niso mogli poslati svojih čet s Karpatov na ogroženo fronto ob Dunaju in Biali. V celoti je tokrat ravno mirni bojni način našega vodstva, zvaljati sovražnika v past in ga zazibal v brezdelje. Rusi do zadnjega trenutka niso hoteli verjeti na daljkosežne naše bojne načrte v zahodni Galiciji. Priprave za našok so se na naši strani izvršile tako skrajno previdno, da prvotno celo dobro poučeni častniki, ki niso bili zaposleni pri vrhovnem poveljstvu, niso vedeli, kaj pravzaprav novo gibanje ob Dunaju pomeni. Do torka dne 4. maja ob 11. uri predpoldne so naši pripeljali v mesto Novi Sonč 30 uplenjenih ruskih topov. Vedno prihajajo v ozadje naše bojne fronte nove trumete ujetih Rusov. Krasno vreme, ki pri vsakem podvetju ugodno upliva na napadalce, spremlja sedanje naše boje.

Ob 6. uri zvečer se je poročalo z bojišča: Ruske izgube so bile zelo velike. Zlasti naša težka artilerija je imela med Rusi bogato žetev, na tisoče mrtvih Rusov je pokrivalo bojno polje, toda določnega števila se še ne more navesti. Ker so zgrabili naši pionirji neopaženo v treh nočeh most čez reko Dunajec pri kraju Osišov, smo ujeli tamkaj 1000 ranjenih Rusov. Kraj Osišov so naše čete zasedle.

Pomen zmage.

Zmaga naših čet v zahodni Galiciji je največje važnosti za nadaljni razvoj vojske. Ruske postojanke med izlivom Dunajca in severnim pobočjem Karpatov so bile silno spretno in močno utrjene. Te postojanke so sedaj v naših rokah in sovražnik se umika proti izhodu. Še ni mogoče presojati vse dalekosežnosti te zmage. Zato so poročila prekratka. Iz navedenih krajev pa se da sklepati, da je rusko središče, ki je stalo pri Gorlicah, prebilo. Prva posledica teh naših zmag mora biti ta, da se bodo morali Rusi umakniti vsaj iz zahodnega dela Karpatov in opustiti vsaj najvažnejši prelaz čez Karpat pri Dukli. Zdi se, da stoje naše čete Rusom pri Zboru že za hrbtom. Tudi med Tuehom in izlivom Dunajca so naše čete sovražno črto na več krajih prebile ter jo povsod rotisile nazaj. Gotovo je, da so naše čete Dunajec že prekorale. Sovražnik se umika proti izhodu, torej v smeri Deblin-Jaslo-Zmgorod. Ali se bo Rusom posrečilo, kmalu zopet zasesti nove postojanke, se iz poročil ne da posneti. To je odvisno nač od tega, ali imajo Rusi pripravljene rezerve, koliko jih imajo in kje stoje. Sedanji položaj ruske vojske je vsekakor najbolj košljiv od začetka te orjaške borbe na severoizhodu. Takrat, ko so se morali Rusi umakniti iz Pjotrka in izpred Krakova, položaj dolgo ni bil take nevaren, kakor danes, ko ni izključeno, da ne bodo samo izgubili vse, kar so kdaj zasedli, marveč izgubili še velike dele lastnega ozemlja.

Napredek pri Ostrem Vrh.

Rusi so od 29. aprila do 2. maja neprestano poravljali svoje napade na naše višinske postojanke pri Zvininu in Ostrem Vrh. Izhodno od mesteca Koziove (ob reki Opor) so naši zavzeli po hudem boju novo važno višino. Avstrijeci so v tem prostoru učeli več sto Rusov ter uplenili veliko število dragocenega vojnega gradiva. Armada generala Hoffmana, ki se tukaj bori, je prodrla že proti mestoma Dolina in Kaluš (južno-izhodno od Stryja). Pri vasi Osmlode, ki leži kakih 40 km zahodno od Nadvorne, smo zavzeli zelo važne višine, ki obvladujejo daljino okolico proti severu in severoizhodu. Šker se pa na ostali karpatski bojni črti ni pripetilo nič kaj posebnega.

Obkoljeni Rusi v Bukovini.

V Bukovini se vršijo živahni artilerijski boji. Ne daleč od mesta Zalesčiki je naša artilerija užgala veliko rusko zalogo streliva. Na višinah ob Zalesčiki na galicko-bukovinski meji so utrjene ruske postojanke v polkrogu obkoljene od naših čet. Radi velikih izgub so se Rusi v Besarabiji, kakor tudi v severo-izhodnem kotu Bukovine umaknili daleč nazaj. (Mesto Zalesčiki leži ob reki Dnjestr v severo-zahodnem delu Bukovine.)

General Kusmanek v Nižnem Novgorodu.

Branica Przemysla, generala Kusmaneka, so prepeljali v Nižni Novgorod.

Novo nemško prodiranje v Rusijo.

Dočim so obračali Rusi bojem v Karpatih svojo glavno pozornost, so se vršili v severno-izhodni Prusiji ob prusko-ruski meji važni pripravljalni dogodki. Ze tedne so spravljali Nemci številne čete v severno-izhodni del Prusije, jih neopaženo izbrali v tolikem številu, da so mogli prodirati v Rusijo tako uspešno, in s tako naglico, da Rusi niso imeli časa zbrati tolikega števila svojih čet, da bi bili mogli uspešno ustaviti prodiranje Nemcev. Presenečene, slabotne ruske čete niso niti poskušale, se ustavljati, marveč so se v begu umikale pred 140 km v notranjost Rusije prodirajočimi nemškimi četami notri do mesta Ščavli (ki leži ob železniški progi Libava—Dvinsk, kjer je prišlo dne 2. maja do večje bitke, v kateri so bili Rusi poraženi. Posledica ruskega poraza je bila, da Rusi niso mogli braniti v vojaškem oziru zelo važnih

železniških prog Libava—Dvinsk in Libava—Kovno—Vilna. Nemške čete so razdrle omenjeni železniški progi in razstrelile železniške mostove. Važno rusko pomorsko pristanišče Libava v Izhodnem morju je že popolnoma odrezano od mogočne ruske trdnjave Vilna. Rusi so nato vnovič oskušali s četami, katere so poklicali iz Libave in Mitave, zastaviti pot prodirajočim Nemcem pri Sadovu, toda tudi tokrat brezuspešno. Morali so se umakniti. Nemško prodiranje se pa vrši naprej na celi črti v polnem teku.

Je-li namen Nemcev, si ustanoviti s tem prodiranjem novih oporišč, da zasedejo ruski pokrajini Kovno in Kurlandijo, ali pa bodo krenili proti jugu z namenom, upasti z večjo armado za hrbet ruski armadi, ki se opira na trdnjavo pas Vilna—Grodno—Varšava, bo potazala bližnja bodočnost.

Nemško-francosko bojišče.

Pol milijona Nemcev proti Calaisu.

Že zadajci smo poročali, da se je posrežilo Nemcem v Flandriji prodreti na dveh mestih čez ipernski kanal, in sicer pri mestih Dixmuiden in Lizerne. Armada, ki je prekorala pri mestu Dixmuiden ipernski kanal, je prodirala proti trdnjavi Dünkirchen, katero sedaj, kakor poročamo na drugem mestu, uspešno obstreljuje. Armada pa, ki je prekorala pri mestu Lizerne ipernski kanal, je pa prodirala proti jugu, zavzela nato do 4. t. m. angleške postojanke Zevankote, Zenebeke, Poligone in Nonne ter obstreljevala sedaj belgijsko trdnjavo Ypern tako uspešno, da je trdnjava in mesto spreminjeno v razvaline. Lepo mesto Ypern, kakor tudi mesto Poperinghe na zahodni strani Yperna, je moralo prebivalstvo zapustiti v najhujšem dežu krogel in granat. Na stotine mrtvih in ranjenih, po največ že sk in otrok, je bilo ubitih. Napad Nemcev na Ypern je stl Angleže 530 častnikov in 13.420 moških ranjenih in ranjenih. Angleška poročila pravijo, da so bile tudi izgube Nemcev ogromne. Vojaški strokovnjaki so to, up, se Ypern ne bi mogel dolgo držati. Pol milijona vojakov troječa nemška armada, ki je sedaj zbrana na ozemlju med mesti Ypern—Dixmuiden—Dünkirchen, namerava po padcu teh trdnjav prodirati proti najvažnejši francoski pomorski trdnjavi Calais (izgovori Kale), ki je poglavitna obrambna točka za izkorenje angleških čet na francosko bojišče in ključ do severne Francije.

Nemci obstreljujejo trdnjavo Dünkirchen.

Pretečeni petek zvečer so začeli Nemci hudo obstreljevati francosko pomorsko trdnjavo Dünkirchen. V trdnjavo je padlo tega večera 26 težkih granat, ki so pozežle na utrditvah in v mestu velikanjsko škodo. Istočasno so metali trje nemški zrakoplovci bombe na trdnjavo in mesto. Bombe so imele tako velika škoda razstreljivo moč, da je ena sama bomba raztrgala in porušila štiri hiše. Ubityh je bilo 20 oseb, 45 pa ranjenih. V mestu je gorelo na več mestih. Prebivalstvo zapuščeno z vso naglico mesto. Koj prvo noč je zapustilo čez 2000 oseb mesto. Obstreljevanje trdnjave in mesta se nadaljuje z vso silo. Očividci priporočajo, da je polovica mesta že porušena. Nemci so obstreljevali Dünkirchen s topovi največje iznajdbe in sicer iz nečuvno velike razdalje 29 kilometrov, tako uspešno, kakor če bi znašala razdalja le 15 kilometrov.

Vprašanja in odgovori.

Plačilo mlinarjem. Vprašanje: V naši fari je več mlinarjev, dosedaj je vsak jemal drugačno plačilo. Kako je pravzaprav po pravici? Odgovor: Glasni mi istrskega ukaza z dne 2. aprila 1915 drž. zak. št. 92, § 10 a, tretji odstavek, velja glede odškodnine za mleto žito v mlinih, ki za plačilo meljejo, to-le: V mlinih, ki za plačilo meljejo od žitnih pridelovalcev prevečeno lastno žito se sme terjati, oziroma dajati za plačilo za mleto za sto kilogramov, in sicer pšenice največ 3 K, rži, ječmena in ovsu 2 K 50 v in koruze največ 2 K. Mlinarjevo plačilo se mora dajati brez izjem v denarju; mlinarja plačevati z merico, to je z žitom, moko in otrobi, je prepovedano.

Kako se naredi vinski kis? Vprašanje: V sodih nam vedno ostaja nekaj motnega vina, oziroma goščave. Vprašam torej, kako se naredi iz vinskih ostankov vinski kis? Odgovor: Na to vprašanje vam lahko odgovorimo z glasnim kranjske Kmetijske družbe, s „Kmetovalcem“. Kisove bakterije razkroje alkohol vna v ocetno kislino, vsled česar se vino skisa, t. j. izpremeni v kis. Kisove bakterije, ki jih je povsod dovolj, se uspešno razvijajo pri zadostni toploti in ob navzočnosti dovolj zraka. Odtod sledi, da je za napravo kisa iz vina potreben zrak, zadostna toplota in kisove bakterije. Za napravo domačega vinskega kisa iz ostankov vina je torej treba gorkega prostora. V to serho je dobra kaka izbrana, če je mrzla in ni vroča, taka, ki se da kuriti. Kdor hoče le malo kisa napraviti, temu seveda zadostuje navadna soba, posebno prostor blizu peči. V tem slučaju se nalije nekoliko že stvorjenega vinskega kisa v kako široko in ploščasto posodo, ki se pač da s pokrovom pokriti, ne pa zamašiti, da ne more nesnaga notri padati. Za male množine je dobra tudi steklenica s širokim vratom, ki se pokrije, ne pa zamaši, da ima zrak prost

pristop. Vinski kis ima nalogo v vino privedi kisove bakterije takoj v pričetku v zadostni množini. V tako posodo se potem nalije nekoliko mlačnih vinskih ostankov (segrelih na kakih 30 stopinj Celzija), ki za tvorjenje kisove kisline dobe kisove bakterije od notri v tega vinskega kisa. Ko se je čez nekaj časa na površju tekočine naredila materna koža, pod katero se je že zadosti skisala, dolijemo polagoma in previdno zopet nekoliko mlačnih vinskih ostankov, ne da bima-terno kožo preveč raztrgali. Če pa narejen kis potrebujemo in ga hočemo nekaj odvzeti, ga moramo vselej odvzeti na dnu posode, kajti tam je kis vsled večje težje najbolj močan. Zato imej posodo za napravo kisa pri dnu navadno pipo, ki dopusti kis od spodaj odtakati ne da se trga materna koža. Če nimamo pipe, moremo kis od dna potegniti z gumijevo cevjo ali s srkalom. Paziti pa je, da materna koža ne prične gniti, kajti gnolobno razkrojevanje se preseli tudi v kis, ki se potem lahko ves pokvari.

Smrt zajcu in fazanom. Vprašanje: V sled zgradbe ujetniškega tabora pri Sterntalu je vsa divjačina pribežala k nam. Zajci in fazani nam delajo strašno škodo. Kaj naj storimo? Odgovor: Občinski zastopnik mora narediti sklep, v katerem se z ozirom na lovski zakon štajerske dežele z dne 24. sept. 1906, § 56 predlaga okrajnemu glavarstvu, da se takoj postreli neglede na čas zajce in fazane v vaši občini. Predlog se vpošle okrajnemu glavarstvu v Ptuj. Gotovo je, da bo glavarstvo pokončevanje dovolilo, kajti v sedanjem času, ko vaši sinovi darujejo zdravje in življenje za domovino, ne bo branilo življenje zajcev in fazanov.

Nobene kazni, če žita ne daš. Vprašanje: K sosedu je prišla oblastvena komisija ter zahtevala od nje, da prostovoljno proda odvisno zalogo žita in mliarskih izdelkov. Sosed ni hotel prodati. Komisija je odšla in sosed ni bil kaznovan. Ali se smemo braniti, če da bi bili kaznovani? Odgovor: Ako v Vašem okraju še ni oblastveno (od okrajnega glavarstva) določenih in razglašanih cen za razne žitne vrste, mu komisija sploh ne more do živiga. Ako pa so cene že določene in razglašene, potem bo bržkone okrajno glavarstvo žitne zaloge razlastilo ter za razlašene zaloge plačalo ceno, ki je za 10 odstotkov nižja nego oblastveno določena cena. Stvar je torej taka: Kdor hoče prostovoljno dati, se sicer ne kaznuje, pač pa se mu zaloga razlasti in plača 10% manj, kakor če bi prostovoljno prodal. Kadar je žito oblastveno razlašeno, se mora posestnik ukloniti, le prosta pot pritožbe do namestništva in notranjega ministrstva ostane.

Uravnava žita in moke.

Vojno-žitni prometni zavod. Dne 7. maja ima vojni-žitni prometni zavod na Dunaju prvo sejo. Poslanec Pisek je naznanil predstvedu, da bo kot prisodnik imenovanega zavoda stavil te-le predloge:

1. V okrajnih glavarstvih Maribor, Ljutomer, Ptuj, Konjice, Celje, Brežice, Slovenjgradec se naj uravnava zaloge žita po možnosti v občini sami po občinskiem uradu. Ako je treba dati žito na mlin, naj se upoštevajo vodni mlini v domači ali sosedni občini. Tudi zmletu na žrnje (ročni mlin) se naj ne delajo ovire. Samo pri imenitljivih velikih zalogah smejo oblastveni odkup izvršiti strokovnjaški komisarij v sporazumu s prisodniki vojni-žitnega prometnega zavoda dotičnega dela dežele. Kot prisodnika zgoraj imenovanih glavarstev veljata državni poslanec Pisek in industrialec Rakusch.

2. Za žito, ki se je v okrajih Maribor, Ljutomer, Konjice, Ptuj, Celje, Brežice, Slovenjgradec že odkupilo, se naj doplačajo cene, ako so bile nižje, po lestvici: Pšenica 1 met. stot 44 K, rž 34 K, ječmen 33 K, turšica 30 K.

3. Za že omenjena glavarstva se naj imenujejo vladni komisarij in strokovnjaki, ki so slovenskega jezika zmožni v besedi in pisavi in katerim so gospodarske razmere Slovenskega Stajerja in življenjski način prebivalstva znani iz lastne izkušnje.

Uravnava v mariborskem okraju. Okrajno glavarstvo je določilo za mleto uradno rekvirirano žito še poleg izpovedanih štirih mlinov Kukovičev mlin v Slov. Bistrici in Korosev v Spodnjem Porčiču. Občine, ki so v svojem delokrogu same uradno izravnavo žita in moke, so določile še tudi nekatere druge manjše mline za mleto svojega žita. Uravnava žita in moke se namreč v posameznih občinah lahko vrši na sledeči način: Ako se je v občini pokazalo, da je po uradnem izkazu bilo dne 28. februarja pri nekaterih posestnikih več žita čez določeno mero, pri drugih pa zopet premalo, sme župan na lastno roko z dovoljenjem okrajnega glavarstva za občino po uradno določenih cenah nakupiti odvisno žito pri posestnikih in dati isto v mlin, ter moko potem prodati za določeno ceno med one občane, ki imajo premalo zaloge. Priporoča se, da občine preskrbijo dotičnim posestnikom, pri katerih so nakupile za občino žito, če ne pred pa vsaj po izvršeni kupitvi, uradno dovoljenje za prodajo odvisnega žita. Posestnik naj dotično potrdilo dobro shrani, da se znemore pri slučajnem poznejšem uradno določenem poizvedovanju ali rekviriranju izkazuje, kam je prodal žito. Seveda mora župan s pomočjo občinskih svetovalec ali članov želene komisije uravnava žita in moke tako izvršiti, da dobi ob nakupljenega žita oziroma moke vsi ti isti občani, ki im primanjkuje živeža, za določeno ceno del moke ob nakupljenega žita. Priporočamo, da župani navedeno v občinah, kjer se je splošno pokazalo, da je premalo žita in moke za prehrano prebivalstva, takoj izvršijo nakup žita na lastno roko na korist domačega prebivalstva. S tem se izogne za sedaj rekviriranju od strani pooblaščenosti oblasti, oziroma od vojaškega žitno-prometnega urada, katero se bo skoro gotovo izvršilo po vseh občinah. Do sedaj se je uradno rekviriralo pri posameznih posestnikih večinoma le nekako polovico odvisnega žita. Mogoče pa je, da se bo v bližnjem času rekviriralo žito (razven koruze in ovsu) pa vseh občinah, pri vseh posestnikih in sicer ne samo odvisno žitno žito in moko. Za to se jim bo dala večja množina koruze.

Maribor. Namestnik je imenovala Serbaumovega potvalca J. Urbana za komisarja pri vojnem žitno-prometnem uradu za mariborski okraj.

Ljutomer. Za komisaria pri vojnem žitnem prometnem uradu za okraj Ljutomer je imenovan veletržec Marko Rosenberg.